

Engelli Bireylerin Spordaki Varlığı: Spor Yönetimi, Organizasyonları Ve İnovasyon Perspektifinden Bir Bakış

Presence Of Disabled Individuals in Sports: A View From Sports Management, Organizations and Innovation Perspective

ÖZET

Engelli bireylerin spor alanındaki varlığı ile ilgili yapılan çalışmalar, toplumsal eşitlik, kaynaştırma, özsaygı, özgüven ve toplumsal algının değişimi gibi temel kavramlarla bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. Engellilerin spor yapması, fiziksel sağlık, duygusal sağlık ve sosyal entegrasyon açısından önemli bir rol oynamaktadır. Engelli sporculara yönelik geliştirilen özel ekipmanlar ve inovasyonlar, sporun daha erişilebilir ve etkili hale gelmesine yardımcı olmaktadır. Spor yönetimi alanında, engellilerin spora entegrasyonunu artırmak ve spor etkinliklerini yönetmek için çeşitli stratejiler bulunmaktadır. Engellilerin spora sağlanan finansman ve destek, sporun daha geniş bir kitleye ulaşmasını ve gelişimini destekleyebilmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmada, engellilerin spordaki varlığı irdelenerek spor yönetiminde inovasyon perspektifinden engellilere yönelik mevcut durumun ortaya konulması ve geleceğe yönelik yenilikçi bir çözüm sunulması amaçlanmıştır. Çalışma, engellilerin spor dünyasında daha etkin bir şekilde yer alması için geliştirilebilecek stratejilere ve gelecekteki yönelimlere ışık tutmaktadır. Bu doğrultuda engelli bireylere yönelik ulaşılan birincil ve ikincil belgeler ışığında değerlendirilmiştir. Engellilerin spor alanındaki varlığının toplumda kabul görmesi, medya temsilleri ve teknolojik gelişmelerin etkisi gibi konuların gelecekteki potansiyelini belirleyeceği sonucuna ulaşılmıştır. Engellilerin spor alanındaki varlığının gelecekteki potansiyeli ve teknolojik ilerlemeler, sporun daha erişilebilir ve çeşitli hale gelmesine fırsatlar sunabilir. Bu stratejilerin bir araya gelmesiyle, engellilerin spor alanındaki rolü toplumda daha fazla kabul görebilir ve bu bireylerin spora etkileşimi artabilir.

Anahtar Kelimeler: Engelliler, spor, inovasyon, spor yönetimi, spor organizasyonu

ABSTRACT

Studies on the presence of disabled individuals in the field of sports, it reveals that it is linked to basic concepts such as social equality, inclusion, self-esteem, self-confidence and change in social perception. Sports participation of disabled people plays an important role in terms of physical health, emotional health and social integration. Special equipment and innovations developed for disabled athletes help make sports more accessible and effective. In the field of sports management, there are various strategies to increase the integration of people with disabilities into sports and manage sports events. Financing and support provided to sports for disabled people can support the development and reach of sports to a wider audience. Bu kapsamda yapılan çalışmada, engellilerin spordaki varlığı irdelenerek spor yönetiminde inovasyon perspektifinden engellilere yönelik mevcut durumun ortaya konulması ve geleceğe yönelik yenilikçi bir çözüm sunulması amaçlanmıştır. The study sheds light on strategies and future trends that can be developed for disabled people to take part more effectively in the world of sports. In this regard, it was evaluated in the light of primary and secondary documents obtained for disabled individuals. It has been concluded that issues such as the acceptance of the presence of disabled people in the field of sports in society, media representations and the impact of technological developments will determine their future potential. The future potential of the presence of disabled people in sports and technological advances may provide opportunities for sports to become more accessible and diverse. With the combination of these strategies, the role of disabled people in the field of sports can be more accepted in society and the interaction of these individuals with sports can increase.

Keywords: Disabled people, sports, innovation, sports management, sports organization

GİRİŞ

Engelli bireylerin spor alanındaki varlığı, sosyal bilimler, psikoloji ve spor bilimleri gibi çeşitli akademik alanlarda incelenen bir dizi faktörü içermektedir. Bu faktörler, toplumsal eşitlik, kaynaştırma, özsaygı, özgüven ve toplumsal algının değişimi gibi temel kavramlar üzerinden anlamlı bir şekilde açıklanabilmektedir (Bižić, 2022).

Toplumsal eşitlik ve kaynaştırma açısından, engelli bireylerin spora katılımı, sosyal bilimler perspektifinden incelenen toplumsal adalet teorilerini desteklemektedir. Sporun, bireyler arasında eşitlik ilkesini güçlendiren bir platform olma potansiyeli, “*Engelli Hakları Bildirgesi*” ve benzeri uluslararası belgelerde vurgulanan temel insan haklarına dayanmaktadır (Donnelly, 2008; Lord & Stein, 2009). Özsaygı ve özgüven, psikoloji açısından ele alındığında, engelli bireylerin spor yapması, psikolojik iyi olma hali üzerinde olumlu etkiler yaratabilmektedir. Sporun, bireylerin kendi yeteneklerini keşfetmelerine, güçlü yönlerini geliştirmelerine ve bu süreçte özsaygılarını artırmalarına olanak tanıdığı bilimsel olarak desteklenen bir gerçektir (Smoll vd., 1993). Bu durum, genel yaşam kalitesini artırarak bireylerin topluma daha etkin bir şekilde entegre olmalarına katkı sağlamaktadır (Sauder & DeLuca, 2023).

Yunus Emre Karakaya ¹
Aykut Şahin ²

How to Cite This Article
Karakaya, Y. E. & Şahin, A. (2023). “Engelli Bireylerin Spordaki Varlığı: Spor Yönetimi, Organizasyonları Ve İnovasyon Perspektifinden Bir Bakış” Adlı Eserine Dair”, International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:56; pp:4495-4503. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.74523>

Arrival: 03 November 2023
Published: 29 December 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Doç.Dr., Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Elazığ, Türkiye

² Arş. Gör., Munzur Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Tunceli, Türkiye

Toplumsal algının değişimi bağlamında, sporun engelli bireylerin toplumsal kabulünü artırma potansiyeli bulunmaktadır. Spor aracılığıyla engelli bireylerin sadece fiziksel kısıtlamalarla değil, aynı zamanda potansiyeli yüksek bireyler olarak görölmesi, sosyal normların evrimine katkı sağlamaktadır (Klenk vd., 2019). Engelli bireylerin sporda varlığı, sadece bireylerin kendi gelişimine katkıda bulunmakla kalmamaktadır. Aynı zamanda toplumsal, psikolojik ve sosyolojik açıdan da önemli bir konu olarak ele alınabilmektedir. Akademik bir perspektiften bakıldığında, bu konunun multidisipliner bir yaklaşımla incelenmesi, daha derinlemesine anlam ve çözümleme olanakları sağlamaktadır (Shapiro & Martin, 2014).

Engellilerin spor yapmalarının, bireylerin hayatlarında çeşitli düzeylerde olumlu etkiler yarattığı bir dizi fiziksel, duygusal ve sosyal fayda bulunmaktadır. Bu faydalar, engelli bireylerin genel yaşam kalitesini artırmakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal algıyı da değiştirmektedir (Jespersen vd., 2019). Katılımcılar, düzenli egzersizlerle dayanıklılıklarını artırabilir, kas gücünü ve esnekliğini iyileştirebilirler. Ayrıca, spor aktiviteleri, koordinasyonu geliştirme ve motor becerileri üzerinde olumlu etkiler yaratabilir. Engelliler için özel olarak düzenlenen spor etkinlikleri, bireylerin fiziksel potansiyellerini keşfetmelerine ve geliştirmelerine olanak tanımaktadır (Winnick & Porretta, 2016). Engelli bireylerin spor yapması, duygusal sağlık üzerinde de olumlu bir etkiye sahiptir. Spor, stresle başa çıkma becerilerini artırabilir, depresyon ve anksiyete semptomlarını azaltabilmektedir. Ayrıca, düzenli egzersizler, özsaygı ve özgüveni artırarak bireylerin kendi potansiyellerine olan inançlarını pekiştirebilmektedir (Aitchison vd., 2022). Takım sporları veya grup etkinlikleri, sosyal etkileşimi teşvik eder ve bireyler arasında güçlü bağlar oluşturabilmektedir. Bu, topluluğa aidiyet duygusunu güçlendirebilir ve bireylerin izole olma riskini azaltabilir. Engelli bireylerin spor aracılığıyla sosyal çevrelerinde daha aktif olmaları, toplumsal katılımlarını artırabilir ve genel sosyal entegrasyonlarını güçlendirmektedir (Blauwet & Willick, 2012). Bu nedenle, engelli bireylerin spor aktivitelerine erişimini artırmak ve bu faydalardan en iyi şekilde yararlanmalarını sağlamak, bütünsel bir sağlık ve yaşam kalitesi perspektifinden önem arz etmektedir (Wilhite & Shank, 2009).

Bu kapsamda yapılan çalışmada, engellilerin spordaki varlığı irdelenerek spor yönetiminde inovasyon perspektifinden engellilere yönelik mevcut durumun ortaya konulması ve geleceğe yönelik yenilikçi bir çözüm sunulması amaçlanmıştır. Çalışma, engellilerin spor dünyasında daha etkin bir şekilde yer alması için geliştirilebilecek stratejilere ve gelecekteki yönelimlere ışık tutmaktadır. Bu doğrultuda engelli bireylere yönelik ulaşılan birincil ve ikincil belgeler ışığında değerlendirilmiştir.

İnovasyon ve Engelliler için Spor

İnovasyon, engellilikle mücadelede kritik bir role sahiptir. Engelli bireylerin günlük yaşamlarını kolaylaştırmak, bağımsızlıklarını artırmak ve topluma tam katılımlarını sağlamak amacıyla çeşitli alanlarda inovasyonlar gerçeleştirilmektedir (Raja, 2016). Bu çerçevede, erişilebilir teknolojiler engellilere yönelik önemli bir inovasyon alanını oluşturmaktadır. Bilgisayar sistemleri, mobil uygulamalar ve diğer teknolojik çözümler, engelli bireylerin teknolojiye daha rahat erişimini sağlamak üzere geliştirilmektedir. Ayrıca, tıbbi ve rehabilitasyon alanındaki inovasyonlar, protez teknolojisi ve görme, işitme kaybı için geliştirilen cihazlar, engelli bireylerin yaşam kalitesini artırmayı hedeflemektedir. Bu inovasyonlar, sağlık sektöründe ve rehabilitasyon alanında önemli gelişmelere yol açarak engelli bireylerin hayatlarını kolaylaştırmaktadır (Seelman vd., 2008). İnovasyon, sadece teknolojik değil, aynı zamanda eğitim, istihdam ve toplumsal katılım gibi alanlarda da engellilikle ilgili sorunlara çözümler üretmektedir. Yaratıcı düşünce ve teknolojik ilerleme, engelli bireylerin yaşam deneyimini olumlu yönde etkileyerek toplumda daha fazla dahil olmalarına olanak tanımaktadır (Riva vd., 2012).

Engellilerin spor yapma deneyimini geliştirmek için yapılan inovasyonlar ve özel spor ekipmanları, sporun daha erişilebilir ve keyifli hale gelmesine katkı sağlamaktadır. Engellilere özel tasarlanmış spor ekipmanları, sporcuların özel ihtiyaçlarına uygun çözümler sunarak spor deneyimini daha etkili ve güvenli hale getirmektedir. Sporcuların spesifik ihtiyaçlarına göre tasarlanan tekerlekli sandalyeler, çeşitli spor branşlarında kullanılmak üzere optimize edilebilmektedir. Hafif, dayanıklı ve manevra kabiliyeti yüksek tekerlekli sandalyeler, özellikle tekerlekli sandalye basketbolu gibi hız ve çeviklik gerektiren sporlarda önemli bir rol oynamaktadır (Vanderstraeten & Oomen; 2010).

İletişim teknolojileri, engelli sporcuların antrenman planlarını paylaşmalarını, uzaktan koçluk alabilmelerini ve diğer sporcularla etkileşimde bulunabilmelerini kolaylaştırmaktadır. Bu sporcular arasındaki iletişimi güçlendirmekte ve bilgi paylaşımını artırarak ortak öğrenme ve deneyim paylaşımını teşvik etmektedir (Taylor vd., 2023). Biyo-mekanik analiz araçları, sporcuların hareketlerini detaylı bir şekilde incelemek için kullanılmaktadır (Lees, 2017). Engelli sporcular için tasarlanmış bu araçlar, hareketlerdeki düzensizlikleri tespit edebilir ve antrenman sırasında olası iyileştirmeleri belirlemede yardımcı olabilmektedir. Aynı zamanda, sakatlık riskini azaltmak amacıyla biomekanik veriler kullanılarak özelleştirilmiş antrenman programları oluşturulabilmektedir (Tweedy, 2003). Spor sırasında daha iyi denge, destek ve performans sağlamak amacıyla tasarlanan özel protez ve ortezler, engelli sporcuların spor branşlarına daha etkin bir şekilde katılmalarına olanak tanımaktadır. Bu ekipmanlar, sporcuların doğal hareketleriyle uyumlu olacak şekilde özel olarak üretilmektedir (Hill vd., 2014). Sporcuların performansını ölçmek, analiz etmek ve iyileştirmek amacıyla kullanılan sensör ve takip sistemleri, antrenman süreçlerinde verimliliği artırabilmektedir. Bu sistemler, hareket analizi, kalp atış hızı takibi ve enerji harcaması gibi verileri

sağlayarak sporcuların antrenman programlarını kişiselleştirebilmelerine olanak tanımaktadır (Camomilla vd., 2018). Bu özel ekipmanlar, engelli bireylerin spor aktivitelerine katılımlarını artırırken, aynı zamanda onlara sporda daha fazla bağımsızlık ve özgürlük sağlamaktadır. Teknolojinin engelliler için spor deneyimini zenginleştirilmesi, bir dizi inovatif uygulama ve cihazlar aracılığıyla gerçekleşmektedir. VR (Virtual Reality) ve AR (Augmented Reality) uygulamaları, engelli sporculara gerçek dünya sporlarını simüle etme ve eğitim amaçlı kullanma fırsatı sunmaktadır (Liu vd., 2022). Özellikle görme engelli bireyler için, sanal gerçeklik ortamları, spesifik spor branşlarını keşfetmelerine ve antrenmanlarını geliştirmelerine olanak tanımaktadır (Zhao vd., 2018). Aynı zamanda, AR teknolojileri, gerçek dünya ortamına eklenen bilgilerle sporculara daha fazla rehberlik sağlayarak performanslarını artırmaktadır.

Bu teknolojik gelişmeler, engelli bireylerin spor alanında daha fazla entegrasyonunu sağlarken, aynı zamanda bireylerin kendi yeteneklerini daha iyi anlamalarına ve potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarına yardımcı olmaktadır. Teknolojinin spor deneyimini iyileştirmesi, engelli bireylerin spora olan ilgilerini artırırken, daha geniş bir topluluğa katılımlarını teşvik etmektedir.

Spor Yönetimi ve Engelliler

Spor yönetimi alanında, engellilerin spora daha etkin bir şekilde entegre olmalarını sağlamak ve engellilere yönelik spor etkinliklerini başarılı bir şekilde düzenlemek için bir dizi strateji ve uygulama bulunmaktadır. Engellilerin spor organizasyonlarına başarılı bir şekilde entegre olmaları, sporun her düzeyde erişilebilir olmasını sağlamak adına kritik bir adımdır. Bu süreçleri aşağıdaki şekilde belirtmek mümkündür (Misener & Darcy, 2014; Winnick & Porretta, 2016; Thomas, & Smith, 2008; McConkey vd., 2013; McLoughlin vd., 2017; Misener & Darcy, 2014):

- ✓ *Engelliler için Altyapı ve Fırsatlar:* Spor organizasyonları, engelli bireylere uygun tesisler ve fırsatlar sunarak, onların spor yapma isteğini desteklemektedir. Engelli sporcuların rahatlıkla ulaşabileceği, kullanabileceği ve verimli bir şekilde antrenman yapabileceği alanlar oluşturmak, sporun engelliler için daha erişilebilir hale gelmesini sağlamaktadır. Örneğin, tekerlekli sandalye kullanıcılarına özel spor salonları veya engellilere uygun açık hava spor alanları düzenlenebilmektedir.
- ✓ *Eğitim ve Farkındalık Programları:* Spor yöneticileri ve çalışanlar, engellilere yönelik eğitim ve farkındalık programları aracılığıyla özel ihtiyaçlara daha iyi cevap verebilir ve toplumu bu konuda bilinçlendirebilmektedir. Engelli bireylerle etkileşimde bulunma ve onlarla çalışma konusunda eğitim, spor organizasyonlarının engelli dostu bir ortam oluşturmaya katkı sağlamaktadır. Bu eğitimler, organizasyon içindeki tüm personelin engelli bireylere daha duyarlı ve anlayışlı bir yaklaşım benimsemesini sağlayabilir.
- ✓ *Engelli Sporcuların Liderlik Pozisyonları:* Engelli sporcuların spor organizasyonlarındaki liderlik pozisyonlarına daha fazla entegre olmaları, örnek olmalarını sağlayabilir ve organizasyon içinde çeşitliliği artırmaktadır. Engelli sporcuların yönetimde etkin rol alması, organizasyonun engelli bireylere daha fazla destek sunmasını sağlamaktadır. Ayrıca, liderlik pozisyonlarında bulunan engelli sporcular, genç engelli sporcular için ilham kaynağı olabilir ve onlara rol model olabilir. Engellilerin spor organizasyonlarına entegrasyonu, sporun toplumun her kesimine hitap etmesini sağlamak ve engelli bireylerin sporun avantajlarından tam anlamıyla yararlanmalarını mümkün kılmak adına önemli bir adımdır. Engellilere yönelik özel spor etkinlikleri, bu bireylerin spor dünyasına aktif bir şekilde katılmalarını sağlamak için önemlidir.
- ✓ *Engellilere Özel Turnuvalar:* Engellilere özel düzenlenen spor turnuvaları ve ligleri, bu bireyler için rekabetçi bir platform sunarak katılımı artırabilmektedir. Bu tür etkinlikler, farklı engel türlerine ve yetenek seviyelerine sahip bireylerin bir araya gelmesini ve spor yapma fırsatı bulmasını sağlamaktadır.
- ✓ *Etkinliklerin Erişilebilirliği:* Spor etkinliklerinin engellilere uygun erişim sağlanması, katılımı artırabilmektedir. Bu, tesislerin fiziksel erişilebilirliğini, bilgi erişimini ve iletişimi içermektedir. Örneğin, engelli bireylerin rahatlıkla ulaşabileceği, kullanabileceği ve etkileşimde bulunabileceği tesislerin seçilmesi önem taşımaktadır.
- ✓ *Sosyal ve Finansal Destek:* Engelli sporculara sosyal ve finansal destek sağlamak, bu bireylerin spor yapmalarını kolaylaştırabilmektedir. Spor ekipmanlarına erişim, seyahat masrafları, antrenman ücretleri gibi konularda destek sağlanması, engelli sporcuların yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilmektedir. Ayrıca, sosyal destek ağları oluşturmak da engelli sporcuların motivasyonunu artırabilir ve sporun bir topluluk deneyimi haline gelmesine katkı sağlayabilmektedir.

Bu konulardaki strateji ve uygulamalar, engelli bireylerin spora olan ilgisini artırırken, aynı zamanda toplumun bu bireylere sağladığı destek ve fırsatları vurgulamaktadır. Engelli sporcuların spor etkinliklerine daha fazla katılımını sağlamak, bu bireylerin toplumlarına daha aktif bir şekilde dâhil olmalarına ve spordan elde ettikleri avantajlardan tam anlamıyla yararlanmalarına olanak tanımaktadır.

Engellilere Yönelik Resmi Kurum/Kuruluşlar

Engelli bireylerin spora katılımında etkin olan kurum/kuruluşlar, engelli bireylerin spor alanında aktif bir şekilde yer almalarını teşvik etmekte ve toplumda engelli sporculara yönelik farkındalığı artırmaktadır. Ayrıca, bu kuruluşlar aracılığıyla sağlanan destekler, engelli sporcuların kariyerlerini geliştirmeleri ve uluslararası arenada rekabet etmeleri için önemli bir temel oluşturmaktadır. Bu kurum/kuruluşları üçe ayırmak mümkündür (Misener & Darcy, 2014; McCulloch vd., 2023; Bailey, 2005):

- ✓ *Engelli Spor Federasyonları*: Ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet gösteren engelli spor federasyonları, engelli sporcuların organizasyonlu bir şekilde spor yapmalarını sağlamaktadır. Bu federasyonlar, spor etkinliklerini düzenler, turnuvaları organize eder ve engelli sporcuların ulusal takımlara seçilme süreçlerini yönetmektedir. Ayrıca, eğitim ve kaynak sağlama konusunda da rol oynamaktadırlar.
- ✓ *Sivil Toplum Kuruluşları*: Engelli sporculara yönelik destek sağlayan sivil toplum kuruluşları ve dernekler, genellikle finansman, ekipman temini, eğitim ve bilinçlendirme gibi alanlarda faaliyet göstermektedirler. Bu kuruluşlar, toplumda engelli sporcuların haklarını savunma, eşitlik ve erişilebilirlik konusunda çalışma gibi amaçları taşımaktadır.
- ✓ *Eğitim Kurumları ve Yükseköğretim Kurumları*: Engellilere yönelik spor eğitimi ve destek programları sunan eğitim kurumları ve üniversiteler, engelli bireylerin spor alanındaki yeteneklerini geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır. Bu kurumlar, sporun herkes için erişilebilir olması için eğitim ve bilimsel araştırmalar yapmaktadırlar.

Spor Organizasyonlarında Engellilerin Rolü

Engellilerin spor organizasyonlarındaki aktif katılımı, yönetimde ve liderlik rollerinde yer alması, spor dünyasının daha çeşitli ve kapsayıcı olmasına katkı sağlamaktadır (Cunningham, 2019; Thomas, & Smith, 2008; Fujimoto vd., 2014; Melts, 2000; Dehghansai vd., 2017; Misener & Darcy, 2014). Bu konuyu aşağıdaki şekilde açıklamak mümkündür:

- ✓ *Engellilerin Spor Yönetimine Katılımı*: Engellilerin spor yönetimine katılımı, bu bireylerin organizasyonlarda etkin bir şekilde yer alarak karar süreçlerine katkıda bulunmalarını sağlamaktadır.
- ✓ *Yönetim ve İdari Pozisyonlar*: Engelli bireylerin spor organizasyonlarındaki yönetim ve idari pozisyonlara atanması, onların organizasyonel kararlara etki etmelerine olanak tanınmaktadır. Bu, hem engelli bireylerin liderlik becerilerini geliştirmelerine fırsat tanır, hem de spor yönetiminde çeşitliliği artırarak daha kapsayıcı bir ortam oluşturmaktadır.
- ✓ *Kulüp ve Federasyon Yönetiminde Temsil*: Engelli sporcuların ve yöneticilerin spor federasyonlarında ve kulüplerde aktif temsil edilmesi, engelli bireylerin spor dünyasında söz sahibi olmalarını sağlamaktadır. Bu spor organizasyonlarının politika oluştururken ve programlarını planlarken engellilerin ihtiyaçlarını daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır.
- ✓ *Engelli Danışma Komiteleri*: Organizasyonlar içinde engelli danışma komitelerinin oluşturulması, engellilerin ihtiyaçlarına daha iyi cevap verilmesini sağlamaktadır. Bu komiteler, spor organizasyonlarının politikalarını ve uygulamalarını engellilerin bakış açısını dikkate alacak şekilde şekillendirmelerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca, bu komiteler engelli bireylerin organizasyon içinde daha güçlü bir sesi olmalarına katkıda bulunmaktadır. Engelli bireylerin spor yönetimine katılımı, spor dünyasında adalet ve eşitlik prensiplerinin güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda, bu katılım, toplumun genelinde engelli bireylerin liderlik potansiyellerini tanınmasına ve değer vermesine yönelik bir farkındalık oluşturmaktadır.
- ✓ *Engellilerin Spor Organizasyonlarında Liderlik Rollerini*: Engellilerin spor organizasyonlarında liderlik rolleri üstlenmesi, genç engelli sporcular için rol model olmalarını sağlamakta ve toplumda engellilere yönelik olumsuz algıları değiştirebilmektedir.
- ✓ *Antrenör ve Koçluk*: Engelli antrenörlerin ve koçların yetişmesini destekleyen programlar ve fırsatlar oluşturmak, genç engelli sporcuların yeteneklerini geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Engelli antrenörler, sporculara sadece teknik bilgi ve beceri kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda onlara motivasyon ve güç veren birer rol model olabilmektedir.
- ✓ *Yönetici ve Lider Pozisyonları*: Engellilerin spor organizasyonlarında yönetici ve lider pozisyonlarında yer almasıyla, organizasyonun yönetim kademesinde çeşitliliği artırmak mümkündür. Bu liderlik rolleri, organizasyonların engelli bireylerin ihtiyaçlarına daha iyi yanıt vermesini sağlamakta ve engellilerin spor dünyasındaki etkinliğini artırarak toplumsal kabulü desteklemektedir.
- ✓ *Etkin Toplumsal İletişim*: Engelli liderlerin toplumda etkin bir şekilde iletişim kurmalarını destekleyen kampanya ve etkinlikler, engellilerin spor alanındaki liderlik rollerini daha geniş kitlelere duyurabilmektedir. Bu iletişim

faaliyetleri, engelli liderlerin hikayelerini ve başarılarını vurgulayarak toplumda olumlu bir değişim yaratmaya yöneliktir. Engellilerin spor organizasyonlarında liderlik rollerini üstlenmeleri, sadece spor dünyasında değil, genel toplumda da engellilere yönelik algıları değiştirebilir ve bu bireylerin güçlü bir şekilde topluma katılmalarına katkıda bulunabilmektedir.

Engellilere Açık Spor Etkinlikleri ve Turnuvalar

Engellilere açık spor etkinlikleri ve turnuvalar, bu bireylerin spor alanında aktif bir şekilde yer almalarını sağlayarak toplumsal farkındalığına katkı sağlamaktadır. Bu etkinlikleri aşağıda sıralamak mümkündür (Thompson & Vanlandewijck 2021; McConkey vd., 2013; Misener & Darcy, 2014; Gold & Gold, 2007; Rowe vd., 2019; Wilhite & Shank, 2009):

- ✓ *Paralimpik Turnuvalar:* Paralimpik oyunlar, engelli sporcuların uluslararası alanda rekabet ettiği büyük ölçekli bir etkinliktir. Bu turnuva, farklı engel gruplarına yönelik çeşitli branşlarda mücadele imkanı sunmakta ve dünya çapında geniş bir izleyici kitlesine ulaşmıştır.
- ✓ *Yerel ve Ulusal Engelli Turnuvaları:* Şehir veya ülke genelinde düzenlenen yerel ve ulusal engelli turnuvaları, engelli sporcuların yerel toplulukları içinde aktif bir şekilde yer almasına olanak tanımaktadır. Bu turnuvalar, genellikle farklı spor branşlarında düzenlenmekte ve katılımcılara rekabet etme ve yeteneklerini sergileme fırsatı sunmaktadır.
- ✓ *Spor ve Eğlence Etkinlikleri:* Engellilerin katılımını teşvik etmek ve toplumda spor kültürünü artırmak amacıyla düzenlenen spor ve eğlence etkinlikleri, genellikle çeşitli engel gruplarına hitap etmektedir. Bu tür etkinlikler, engelli bireylerin spor yapma imkânlarını artırırken toplumda daha geniş bir kitleye ulaşmalarına ve desteklenmelerine olanak tanımaktadır. Ayrıca, engelli sporcuların başarıları, toplumda pozitif bir etki yaratmakta ve engelli bireylerin potansiyellerini tam anlamıyla ortaya koymalarına yardımcı olmaktadır.
- ✓ *Spor Festivalleri:* Engellilere yönelik spor festivalleri, çeşitli spor branşlarında etkinlikleri bir araya getirerek katılımcılara geniş bir yelpazede spor deneyimi sunmaktadır. Bu festivaller, sadece rekabet değil, aynı zamanda spor kültürünü kutlama ve paylaşma amacı taşımaktadır.
- ✓ *Eğitim ve Atölye Çalışmaları:* Engellilere spor becerilerini artırmak ve farkındalığı artırmak amacıyla düzenlenen eğitim ve atölye çalışmaları, katılımcılara uzmanlık alanlarına yönelik eğitim imkânları sunmaktadır.
- ✓ *Sosyal Sorumluluk Projeleri:* Engellilere yönelik spor alanında sosyal sorumluluk projeleri, toplumda pozitif etki yaratmayı amaçlamaktadır. Engellilerin spor yapma imkânlarını artırmak, eğitimlerle destek sağlamak ve toplumda engellilik algısını değiştirmek bu projelerin temel hedefleri arasında yer almaktadır. Bu geniş kapsamlı etkinlikler, engellilerin sporla buluşmalarını teşvik ederken, toplumda farkındalık yaratmayı ve engellilere yönelik pozitif bir tutum oluşturmaya hedeflemektedir. Aynı zamanda, bu etkinlikler engelliler arasında sosyal bağların güçlenmesine ve toplumun engelli bireyleri daha yakından tanımalarına katkı sağlamaktadır.

Finansman ve Destek: Engelliler için Spora Yatırım

Engellilerin sporuna yeterli finansman ve destek sağlamak, bu bireylerin spora katılımını artırabilmekte ve gelişimlerini destekleyebilmektedir (Murphy vd., 2008). Hükümetler, engelli spor projelerine finansman sağlama amacıyla çeşitli destek ve teşvik programları geliştirmektedir. Bu destekler, genellikle spor altyapısını güçlendirmeye, engelli sporcuların eğitimine ve turnuvaların düzenlenmesine yönelik olabilmektedir. ir. Engelli sporunu teşvik eden politikalar, hükümetlerin bu alanda önemli bir rol oynamasını sağlamaktadır (Hylton, 2013). Özel sektörden ve iş dünyasından alınan sponsorluklar, engelli spor projelerine önemli bir finansal katkı sağlayabilmektedir. Spor etkinliklerinin veya engelli sporcuların desteklenmesi, şirketlere geniş bir kitleye ulaşma ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirme fırsatı sunmaktadır (Walker & Parent, 2010). Toplum tabanlı bağışlar ve fonlama kampanyaları, engellilere yönelik spor projelerine toplumun katılımını ve desteklenmesini sağlamaktadır. “*Kitlesel Fonlama-Crowdfunding*” platformları ve lokal organizasyonlar aracılığıyla düzenlenen kampanyalar, bireylerin küçük miktarlarda da olsa katkıda bulunmalarına olanak tanımaktadır (Rowe vd., 2019). Bu yöntem, geniş bir topluluğun bir araya gelerek projeleri desteklemesini sağlayabilmektedir. Bu finansman kaynakları, engelli bireylerin spor alanındaki katılımını artırmak ve toplumda daha fazla farkındalık yaratmak için önemli bir rol oynamaktadır. Hükümet, özel sektör ve toplumun bir araya gelmesiyle engellilere yönelik spor projeleri daha sürdürülebilir ve kapsamlı bir şekilde desteklenebilir.

Eğitim ve Farkındalık: Engelli Sporcu Yetiştirme

Engellilere yönelik eğitim ve farkındalık programları, bu bireylerin spor dünyasına katılımını artırmak, spor becerilerini geliştirmek ve toplumda farkındalığı artırmak amacıyla önemli bir rol oynamaktadır (Winnick & Porretta, 2016). Engelli sporculara özel eğitim programları, bu bireylerin spor becerilerini geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Onları rekabetçi seviyeye çıkarmak için uygun destek sağlamaktadır. Bu konuyu aşağıdaki şekilde

özetlemek mümkündür (Winnick & Porretta, 2016; Balyı vd., 2013; Hanrahan, 2015; Thomas, & Smith, 2008; Kolotouchkina vd., 2020; Nhamo & Sibanda, 2019):

- ✓ *Bireysel Eğitim Programları:* Engelli sporculara yönelik bireysel eğitim programları, spesifik ihtiyaçlara odaklanarak kişiselleştirilmiş eğitim sağlamaktadır. Her bireyin engel durumuna ve spor dallarına özgü ihtiyaçları farklı olduğundan, bireysel eğitim programları bu çeşitliliği karşılamak amacıyla tasarlanmaktadır. Bu programlar, sporcuların güçlü yönlerini vurgulayarak ve zayıf yönlerini geliştirerek daha etkili bir şekilde ilerlemelerine yardımcı olmaktadır.
- ✓ *Antrenman ve Gelişim Programları:* Engelli sporcuların performansını artırmak ve potansiyellerini maksimize etmek amacıyla tasarlanmış antrenman ve gelişim programları, spesifik spor branşlarına yönelik teknik, taktik ve fiziksel becerileri kapsamaktadır. Bu programlar, sporcuların dayanıklılıklarını artırarak, koordinasyonlarını geliştirerek ve spor disiplinlerine özgü becerilerini pekiştirerek rekabet avantajı elde etmelerine yardımcı olmaktadır.
- ✓ *Mental ve Fiziksel Hazırlık:* Engelli sporcuların hem mental hem de fiziksel olarak hazırlanmalarını destekleyen programlar, sporcuların maç öncesi, maç sırası ve sonrasında en iyi performanslarını sergilemelerine yardımcı olmaktadır. Mental hazırlık programları, stresle başa çıkma, odaklanma ve motivasyonu artırma gibi becerileri içerebilirken, fiziksel hazırlık programları, sporcuların fiziksel dayanıklılıklarını ve esnekliklerini artırmaya odaklanmaktadır. Engellilere özel olarak tasarlanmış bu eğitim programları, sadece spor becerilerini değil, aynı zamanda bireylerin genel yaşam kalitelerini ve özgüvenlerini artırmaya yönelik bir yaklaşım benimsemektedir. Bu programlar, engelli bireylerin sporda başarı elde etmeleri ve bu deneyimden en üst düzeyde fayda sağlamaları için önemli bir rol oynamaktadır.
- ✓ *Eğitim Kurumlarında Bilinçlendirme:* Engellilere yönelik sporun okul müfredatına dahil edilmesi ve üniversitelerde bilinçlendirme programlarının düzenlenmesi, genç nesillerin engelli bireylerin spor yapma hakları ve potansiyelleri konusunda eğitilmesine katkı sağlamaktadır. Okul ve üniversite düzeyinde yapılan bu bilinçlendirme faaliyetleri, engellilere yönelik sporun normalleştirilmesine ve toplumsal kabul görmesine katkıda bulunmaktadır.
- ✓ *Medya Kampanyaları:* Engelli sporcuların başarılarını vurgulayan medya kampanyaları ve kamuoyu kampanyaları, geniş kitlelere ulaşarak toplumsal farkındalığı artırabilmektedir. Engelli sporcuların hikayelerini ve başarılarını paylaşan kampanyalar, toplumun engellilere yönelik olumsuz algılarını değiştirmeye ve engellilere yönelik sporun değerini vurgulamaya yöneliktir.
- ✓ *Erişilebilirlik ve Engellilere Uygun Kaynaklar:* Spor farkındalığı için erişilebilir ve engellilere uygun materyallerin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Bu materyaller, yazılı, görsel ve işitsel olarak engellilere hitap edebilmeli ve sporun engelli bireyler için nasıl erişilebilir hale getirilebileceğini anlatmalıdır. Web siteleri, broşürler, videolar ve diğer medya araçları, engelli bireylerin sporu keşfetmelerine ve katılmalarına yardımcı olabilir. Bu kampanyaların ve eğitim programlarının bir araya gelmesi, toplumun genel olarak engelli bireylerin spor yapma haklarına ve bu konudaki potansiyellerine daha olumlu bir bakış açısı benimsemesine katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda, engelli sporcuların toplum içinde daha fazla görünürlüğünü artırarak, onların topluma entegrasyonunu da desteklemektedir.

Toplumsal Algı ve Engellilerin Spordaki Rolünün Değişimi

Engellilerin spor alanındaki algısının evrimi ve toplumda kabul görmesi, bu bireylerin spor alanındaki rolünün değişimine işaret etmektedir (DePauw & Gavron, 2005). Engelli sporcuların medyada nasıl temsil edildiği ve bu temsillerin zaman içindeki değişimleri, toplumun engelli sporculara bakışını etkilemektedir. Medyadaki olumlu ve çeşitlendirilmiş temsiller, toplumda engelli sporcuların başarılarına daha fazla odaklanılmasına ve bu sporcuların rol model olarak görülmesine katkı sağlamaktadır (Kolotouchkina vd., 2020). Engelli bireylerin spor alanındaki algısının toplumda nasıl evrildiği, genel olarak engellilik konusundaki kalıplaşmış yargıları ve ayrımcılığın azalıp azalmadığını göstermektedir. Pozitif değişiklikler, toplumun engelli bireyleri daha eşit ve katılımcı bir şekilde görmesine yol açabilmektedir (Thomas & Smith, 2008).

Engellilere yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları, toplumun engelli sporculara yönelik algısını etkileyebilmektedir. Bu çalışmalar, engelli bireylerin yeteneklerini vurgulamakta, ayrımcılıkla mücadele etmekte ve toplumu engellilik konusunda daha bilinçli kılmaktadır. Bu bilinçlendirme faaliyetleri, toplumun sporun herkes için olduğu anlayışını güçlendirmektedir (Fisher & Purcal, 2017). Bu evrim süreci, engelli sporcuların daha fazla fırsat bulmasına ve toplumun engelli bireylere karşı daha anlayışlı bir tutum geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Aynı zamanda, bu değişimler, engelli sporcuların kendi yeteneklerini tam anlamıyla sergileyebilmeleri için daha adil bir spor ortamı yaratılmasına da katkıda bulunabilmektedir.

SONUÇ

Engellilerin sporda varlığının gelecekteki potansiyeli ve yenilikçi projelerle teknolojik gelişmelerin etkisi, sporda daha fazla çeşitlilik ve erişilebilirlik için kritik bir rol oynamaktadır. Engellilerin spor alanında daha fazla katılım göstermeleri, sporcu sayısındaki artışın gelecekteki potansiyelini belirlemektedir (Blauwet & Willick, 2012). Bu durum, sporun engelli bireyler arasında daha geniş bir kitleye ulaşmasını sağlamaktadır. Gelecekte, engelli sporcuların çeşitlenen spor branşları ve disiplinlerinde aktif rol alması beklenmektedir (Lefebvre, 2021). Çeşitlenen spor branşları engellilerin farklı yeteneklere sahip olduğu branşlarda kendilerini keşfetmelerine de olanak tanımaktadır.

Gelecekteki potansiyeli artırmak için genç yeteneklerin keşfi ve onların spor dünyasına entegrasyonu için özel programların oluşturulması önemlidir. Bu programlar, genç engelli sporcuların yeteneklerini geliştirmelerine ve profesyonel alana atmalarına destek sağlamaktadır (DePauw & Gavron, 2005). Engellilerin sporda varlığının gelecekteki potansiyeli ve teknolojik gelişmeler, spor dünyasında çeşitliliği artırarak daha kaynaştırma odaklı bir ortamın oluşturulmasına katkı sağlayabilir. Sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamaları, engelli sporculara alternatif antrenman ve rehabilitasyon yöntemleri sunabilir (Liu vd., 2022). Özellikle hareket yetenekleri sınırlı olan sporcular, bu teknolojiler aracılığıyla farklı spor ortamlarını deneyimleyerek motivasyonlarını artırabilirler. Yenilikçi biyo-mekanik analiz araçları, engelli sporcuların hareketlerini detaylı bir şekilde inceleyerek kişiselleştirilmiş antrenman programları oluşturabilir. Bu doğrultuda sporcular, güçlü yönlerini geliştirebilir ve potansiyellerini maksimum düzeye çıkarabilirler. Engelli bireylere özel tasarlanan spor ekipmanlarındaki teknolojik ilerlemeler, sporcuların performanslarını optimize etmelerine yardımcı olabilir (Lees, 2017; Tweedy, 2003).

Teknolojinin sunduğu imkânlarla engellilere yönelik eğitim ve farkındalık programları daha geniş kitlelere ulaşabilir. Online platformlar ve interaktif uygulamalar aracılığıyla, toplumun engelli sporculara yönelik algısını olumlu yönde değiştirecek bilinçlendirme çalışmaları düzenlenebilir (Winnick & Porretta, 2016). Engelli sporcuların sosyal medyayı etkin bir şekilde kullanması, kendi hikayelerini paylaşarak toplumda daha fazla destek ve ilgi görmelerine katkı sağlayabilir. Sosyal medya aracılığıyla yapılan bilinçlendirme kampanyaları, engelli sporcuların toplumla daha yakın etkileşimde bulunmalarını destekleyebilir (Kolotouchkina vd., 2020). Bu teknolojik gelişmelerin ve yenilikçi projelerin engelli sporcuların sporda daha fazla varlık göstermelerine ve toplumda kabul görmelerine olanak tanıdığı bir geleceği öngörebiliriz.

Sonuç olarak bu çalışma, inovasyon ve spor organizasyonları penceresinden engellilerin spor dünyasında daha etkin bir rol alması için çeşitli stratejileri ve konuları ele almaktadır. Başlangıçta, engellilerin sporun çeşitli alanlarında aktif olmalarının önemi vurgulanmıştır. İnovasyon ve teknolojinin engellilere özel spor ekipmanları üzerindeki etkisi incelenmiş, ardından spor yönetimi ve organizasyonlarının engellilere yönelik entegrasyonu ele alınmıştır. Finansman ve destek, engellilere yönelik spor projelerinin sürdürülebilirliği için kritik bir unsurdur. Eğitim ve farkındalık başlığı altında, engellilere spor eğitimi veren programlar ve toplumda spor farkındalığını artırmaya yönelik çeşitli kampanyalar ön plana çıkmıştır. Spor organizasyonlarında engellilerin rolü, yönetimde ve liderlik pozisyonlarında daha fazla yer almaları önem taşımaktadır. Engellilere açık spor etkinlikleri ve turnuvaların düzenlenmesi, toplumda engellilere yönelik olumlu algının güçlenmesine katkı sağlayabilir. Engellilere spor alanında destek sunan kuruluşlar ve bu alandaki geniş kapsamlı etkinlikler, bu bireylerin spor dünyasındaki katılımlarını artırmak ve toplumda daha fazla kabul görmelerini sağlamak adına önemlidir. Engellilerin spor alanındaki varlığının gelecekteki potansiyeli ve teknolojik ilerlemeler, sporun daha erişilebilir ve çeşitli hale gelmesine fırsatlar sunabilir. Bu stratejilerin bir araya gelmesiyle, engellilerin spor alanındaki rolü toplumda daha fazla kabul görebilir ve bu bireylerin sporla etkileşimi artabilir.

KAYNAKÇA

Aitchison, B., Rushton, A. B., Martin, P., Barr, M., Soundy, A., & Heneghan, N. R. (2022). The experiences and perceived health benefits of individuals with a disability participating in sport: A systematic review and narrative synthesis. *Disability and health journal*, 15(1), 101164.

Bailey, R. (2005). Evaluating the relationship between physical education, sport and social inclusion. *Educational review*, 57(1), 71-90.

Balyi, I., Way, R., & Higgs, C. (2013). Long-term athlete development. *Human Kinetics*.

Bižić, V. (2022). The importance of sports management and innovation for sport development in special groups of athletes. *FBIM Transactions*, doi: 10.12709/fbim.10.10.01.01

Blauwet, C., & Willick, S. E. (2012). The Paralympic Movement: using sports to promote health, disability rights, and social integration for athletes with disabilities. *Pm&r*, 4(11), 851-856.

Camomilla, V., Bergamini, E., Fantozzi, S., & Vannozzi, G. (2018). Trends supporting the in-field use of wearable inertial sensors for sport performance evaluation: A systematic review. *Sensors*, 18(3), 873.

- Cunningham, G. B. (2019). *Diversity and inclusion in sport organizations: A multilevel perspective*. Routledge.
- Dehghansai, N., Lemez, S., Wattie, N., & Baker, J. (2017). A systematic review of influences on development of athletes with disabilities. *Adapted physical activity quarterly*, 34(1), 72-90.
- DePauw, K. P., & Gavron, S. J. (2005). *Disability sport*. Human Kinetics.
- Donnelly, P. (2008). Sport and human rights. *Sport in society*, 11(4), 381-394.
- Fisher, K. R., & Purcal, C. (2017). Policies to change attitudes to people with disabilities. *Scandinavian Journal of Disability Research*, 19(2), 161-174.
- Fujimoto, Y., Rentschler, R., Le, H., Edwards, D., & Härtel, C. E. (2014). Lessons learned from community organizations: Inclusion of people with disabilities and others. *British Journal of Management*, 25(3), 518-537.
- Gold, J. R., & Gold, M. M. (2007). Access for all: the rise of the Paralympic Games. *Journal of the Royal Society for the Promotion of Health*, 127(3), 133-141.
- Hanrahan, S. J. (2015). Psychological skills training for athletes with disabilities. *Australian Psychologist*, 50(2), 102-105.
- Hill, D., Scarborough, D. M., Berkson, E., & Herr, H. (2014). Athletic assistive technology for persons with physical conditions affecting mobility. *JPO: Journal of Prosthetics and Orthotics*, 26(3), 154-165.
- Hylton, K. (Ed.). (2013). *Sport development: Policy, process and practice*. Routledge.
- Jespersen, L. N., Michelsen, S. I., Tjørnhøj-Thomsen, T., Svensson, M. K., Holstein, B. E., & Due, P. (2019). Living with a disability: a qualitative study of associations between social relations, social participation and quality of life. *Disability and rehabilitation*, 41(11), 1275-1286.
- Klenk, C., Albrecht, J. B., & Nagel, S. (2019). Social participation of people with disabilities in organized community sport. A systematic review. *German journal of exercise and sport research*, 49(4), 365-380.
- Kolotouchkina, O., Llorente-Barroso, C., García-Guardia, M. L., & Pavón, J. (2020). Disability, sport, and television: Media visibility and representation of Paralympic Games in news programs. *Sustainability*, 13(1), 256.
- Lees, A. (2017). Qualitative biomechanical analysis of technique. *Biomechanical evaluation of movement in sport and exercise*, 4-22.
- Lefebvre, J. S., Alexander, D., Sweet, S. N., & Bloom, G. A. (2021). A mixed-methods case study examining the developmental networks of athletes in a wheelchair rugby team. *Psychology of Sport and Exercise*, 56, 102000.
- Liu, Y., Sathishkumar, V. E., & Manickam, A. (2022). Augmented reality technology based on school physical education training. *Computers and Electrical Engineering*, 99, 107807.
- Lord, J. E., & Stein, M. A. (2009). Social rights and the relational value of the rights to participate in sport, recreation, and play. *BU Int'l LJ*, 27, 249.
- McConkey, R., Dowling, S., Hassan, D., & Menke, S. (2013). Promoting social inclusion through unified sports for youth with intellectual disabilities: a five-nation study. *Journal of intellectual disability research*, 57(10), 923-935.
- McConkey, R., Dowling, S., Hassan, D., & Menke, S. (2013). Promoting social inclusion through unified sports for youth with intellectual disabilities: a five-nation study. *Journal of intellectual disability research*, 57(10), 923-935.
- McCulloch, N., Trigo Pereira, F., Scott-Bell, A., Stalenberg, R., & Hayton, J. (2023). Exploring how a disability sport charity utilises exchange relationships with external organisations to sustain operations in times of lockdown. *Leisure Studies*, 42(1), 8-22.
- McLoughlin, G., Fecske, C. W., Castaneda, Y., Gwin, C., & Graber, K. (2017). Sport participation for elite athletes with physical disabilities: Motivations, barriers, and facilitators. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 34(4), 421-441.
- Metts, R. L. (2000). *Disability issues, trends, and recommendations for the World Bank (full text and annexes)*. Washington, World Bank.
- Misener, L., & Darcy, S. (2014). Managing disability sport: From athletes with disabilities to inclusive organisational perspectives. *Sport Management Review*, 17(1), 1-7.
- Murphy, N. A., Carbone, P. S., & Council on Children with Disabilities. (2008). Promoting the participation of children with disabilities in sports, recreation, and physical activities. *Pediatrics*, 121(5), 1057-1061.
- Nhamo, E., & Sibanda, P. (2019). Inclusion in sport: an exploration of the participation of people living with disabilities in sport. *International Journal of Sport, Exercise and Health Research*, 3(1), 5-9.

- Raja, D. S. (2016). Bridging the disability divide through digital technologies. Background paper for the World Development report.
- Riva, G., Baños, R. M., Botella, C., Wiederhold, B. K., & Gaggioli, A. (2012). Positive technology: using interactive technologies to promote positive functioning. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(2), 69-77.
- Rowe, K., Karg, A., & Sherry, E. (2019). Community-oriented practice: Examining corporate social responsibility and development activities in professional sport. *Sport Management Review*, 22(3), 363-378.
- Sauder, M. H., & DeLuca, J. R. (2023). Framing Course Content on Diversity and Inclusion: Varying Outcomes From Teaching on Disability in Sport Management. *Sport Management Education Journal*, 1(aop), 1-6.
- Seelman, K. D., Palmer, C. V., Ortmann, A., Mormer, E., Miele, J., & Brabyn, J. (2008). Quality-of-life technology for vision and hearing loss [Highlights of Recent Developments and Current Challenges in Technology]. *IEEE Engineering in Medicine and Biology Magazine*, 27(2), 40-55.
- Shapiro, D. R., & Martin, J. J. (2014). The relationships among sport self-perceptions and social well-being in athletes with physical disabilities. *Disability and Health Journal*, 7(1), 42-48.
- Smoll, F. L., Smith, R. E., Barnett, N. P., & Everett, J. J. (1993). Enhancement of children's self-esteem through social support training for youth sport coaches. *Journal of applied psychology*, 78(4), 602.
- Taylor, S., Renshaw, I., Pinder, R., Polman, R., & Russell, S. (2023). Coaches' Use of Remote Coaching: Experiences From Paralympic Sport. *International Sport Coaching Journal*, 10(3), 316-327.
- Thomas, N., & Smith, A. (2008). *Disability, sport and society: An introduction*. Routledge.
- Thompson, W. R., & Vanlandewijck, Y. C. (2021). Perspectives on research conducted at the Paralympic Games. *Disability and Rehabilitation*, 43(24), 3503-3514.
- Tweedy, S. M. (2003). Biomechanical consequences of impairment: A taxonomically valid basis for classification in a unified disability athletics system. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 74(1), 9.
- Vanderstraeten, G. G., & Oomen, A. G. (2010). Sports for disabled people: A general outlook. *International Journal of Rehabilitation Research*, 33(4), 283-284.
- Walker, M., & Parent, M. M. (2010). Toward an integrated framework of corporate social responsibility, responsiveness, and citizenship in sport. *Sport Management Review*, 13(3), 198-213.
- Wilhite, B., & Shank, J. (2009). In praise of sport: Promoting sport participation as a mechanism of health among persons with a disability. *Disability and Health Journal*, 2(3), 116-127.
- Winnick, J. P., & Porretta, D. L. (2016). *Adapted physical education and sport*. Human Kinetics.
- Zhao, Y., Bennett, C. L., Benko, H., Cutrell, E., Holz, C., Morris, M. R., & Sinclair, M. (2018, April). Enabling people with visual impairments to navigate virtual reality with a haptic and auditory cane simulation. In *Proceedings of the 2018 CHI conference on human factors in computing systems* (pp. 1-14).